

Violenta impotriva femeilor. Relatii de putere femei-barbati si forme de manifestare

Violenta impotriva femeilor nu e cauzata de saracie, consum de alcool, temperament coleric, educatie scazuta. Studiile in domeniu au demonstrat sistematic ca violenta are loc in orice mediu intelectual sau financiar, de la cele mai sarace familii pana la familii afluate, de la persoane cu studii primare la studii post-universitare, nefiind determinata direct de consumul de alcool. In plus comportamentul alcoolicului este invatat social, nu exista o legatura directa intre consumul de alcool si cresterea agresivitatii. Prin urmare, un barbat nu isi abuzeaza sistematic partenera – prin bataie, viol, intimidare, amenintare, santaj emotional - pentru ca este baut, sarac, nervos sau needucat. Barbati abuzeaza femeile pentru ca tiparele de putere care modeleaza interactiunile dintre femei si barbati in societate si in viata de familie statueaza superioritatea barbatului, autoritatea acestuia asupra femeii in calitate de cap de familie, dreptul de a tine familia sub control prin orice mijloace, cele violente dintre cele mai frecvente.

Dependenta sociala, politica si economica a femeilor de catre barbati perpetueaza o structura in care barbati se pot angaja in acte violente impotriva femeilor, cu atat mai mult cu cat aceasta violenta este legitimata din punct de vedere social si acceptabila ca modalitate de „disciplinare” a femeilor. Violenta impotriva femeilor este astfel determinata direct de relatiile de putere inegale dintre femei si barbati. Amploarea acestui fenomen si faptul ca tine de relatii de putere mai curand decat de caracteristici si comportamente individuale il face o problema publica. Oricand vorbim despre putere, inevitabil facem politica.

Violenta impotriva femeilor in familie este in primul rand o modalitate de a controla femeia iar pentru a recunoaste acest control sunt extrem de utili termenii in care violenta este exprimata: a-i „arata cine e seful”, „a-i inchide gura”, a o pune/tine la locul ei. Care este acest locul si rolul femeii, nu exista nici o indoiala, in subordinea barbatului, tacuta, obedienta, pasiva. Barbati care nu stiu sa se impuna astfel sunt, la cele mai mici semne de sovaiala, sanctionati social prin etichete de genul „tinut sub papuc”, „casa in care canta gaina”, etichete ce ii ataca masculinitatea in incercarea de a o revigora. Chiar daca violenta impotriva femeilor este respinsa principial de oricine este adera la un standard de dezirabilitate sociala sau a fost expus la mesaje care sanctioneaza aceasta violenta, mostenirile care trebuie contracarate sunt foarte puternice si adanc inradacinate in subconstientul colectiv.

Violenta directa impotriva femeilor reprezinta numai varful icebergului. Violenta de acasa isi are originea in intreg contextul social, abuzarea femeilor reflectand structurile mai largi ale inegalitatilor economice si sexuale existente in societate. Actele violente sunt alimentate de cultura in care traim si perpetuate cu ajutorul structurilor sociale, putand astfel vorbi si de violenta culturala si structurala impotriva femeilor. Avand un set puternic de conceptii potrivit carora femeile sunt cetateni de categoria a doua, valorile si normele religioase si traditionale persistente care proclama o imagine distorsionata a inferioritatii si supunerii femeii fata de barbat, societatea legitimeaza si perpetueaza violenta impotriva femeilor ca mijloc ultim de a disciplina si detine controlul asupra acestora. In societatea romaneasca violenta impotriva femeilor este tolerata si chiar incurajata fiind considerata naturala, de inteles, tolerabila, meritata, ordine naturala a lucrurilor, inevitabila, crucea femeii, parte din afacerea numita casatorie. Proverbele ce concentreaza adevaruri pentru diferite comunitati pot confirma normele si valorile sociale dar pot de asemenea servi si la perpetuarea unor stereotipuri. Intelepciunea populara romaneasca contine numeroase proverbe cu imperative clare referitoare la necesitatea maltratarii femeilor: „Femeia trebuie batuta pentru ca este rea”, „Piatra de moara trebuie batuta de trei ori pe zi iar femeia de 6 ori”, „Femeia trebuie batuta chiar daca nu a facut nimic rau deoarece cu siguranta va face ceva”, „Femeia trebuie batuta iar ea va sti de ce”; altele reflecta si avertizeaza impotriva raului pe care il reprezinta femeia daca nu e tinuta sub control: „Vai de casa in care barbatul e o femeie”, „Acolo unde calca o femeie se murdaresta pamantul”, „Iepurele si femeia iti apartin atat timp cat ii vei tine aproape”. Aceste proverbe trebuie denuntate, puse in discutie, combatute, rescrise. Luand in considerare importanta traditiei, cele mentionate mai sus reprezinta adevarate provocari pentru barbati si femeile din Romania care incearca sa traiasca in relatii partenoriale si echitabile.

Multe din valorile care structureaza viata sociala romaneasca au un puternic substrat patriarhal indreptat impotriva femeilor. Abuzurile impotriva drepturilor femeilor in diferite domenii nu sunt foarte adesea concepute ca o incalcare a drepturilor omului, ci – mai degraba – ca aspecte "normale" ale vietii de zi cu zi. Romania ramane o societate patriarhala, in care femeile sunt privite – in principal – ca mame si sotii si detin pozitii mai putin puternice in societate. Traficul cu femei, prostitutia, violenta domestica si hartuirea sexuala

sunt privite ca defecte ale femeii. Un prim sondaj la nivel national in ceea ce priveste problemele de gen, realizat de Fundatia pentru o Societate Deschisa in luna august a anului 2000, scoate in evidenta provocarile carora trebuie sa le faca fata femeile. Naturaletea superioritatii barbatilor asupra femeilor este reflectata elocvent in afirmatia "Barbatul este capul familiei" care a primit acordul a 83% dintre respondenti, in timp ce in ceea ce priveste libertatea femeilor de a-si gestiona viata, 78% dintre respondenti sunt de parere ca "femeia trebuie sa isi urmeze barbatul".

Firul invizibil care leaga toate cele trei forme de violenta – directa, culturala si structurala—care se intaresc, legitimeaza si perpetueaza reciproc este reprezentat de conceptia inferioritatii femeii. Pentru a obtine rezultate durabile strategiile de prevenire si combatere a violentei trebuie sa lucreze pe toate nivelele.

Echilibrarea relatiilor de putere intre femei si barbati este un efort pe care il putem incepe cu totii in relatiile noastre personale, examinand modurile in care comportamentele fiecaruia contribuie la perpetuarea acestor relatii de putere inegale. Ceea ce ne sta la indemana tuturor este sa deconstruim legatura dintre masculinitate si violenta, sa ne impotrivim limbajului sexist si glumelor misogine care inferiorizeaza femeile, Valorizarea barbatilor cu principii echitabile in relatii personale, atent, sensibil in detrimentul barbatului dur, care stie sa se impuna ar putea fi un inceput. Educarea tinerilor in spiritul non-violentei, sanctionand violenta ca o modalitate inacceptabila de a rezolva probleme si conflicte, este un alt pas important.

Fiecare dintre noi este un actor complice la perpetuarea unui sistem social pe care il recunoastem ca incorect, nedrept, abuziv pentru o parte din membrii sai. Nu exista martori inocenti vizavi de abuzuri, violenta si agresiune. Fiecare dintre noi are datoria de a se informa si actiona vizavi de aceasta problema.